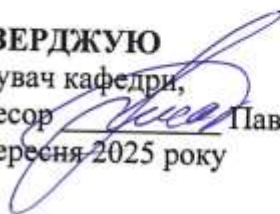

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології, збалансованого природокористування
та захисту довкілля

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,
професор

«1» вересня 2025 року

 Павло ПИСАРЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

освітньо-професійна програма	<u>Екологія</u>
спеціальність	<u>101 Екологія</u>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u>
освітній ступінь	<u>Бакалавр</u>
Навчально-науковий інститут	<u>Агротехнологій, селекції та екології</u>

Полтава
2025/2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія.

Мова викладання - державна.

Розробники: **Писаренко П.В.**, завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Тараненко А.О., доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

«1» вересня 2025 року

Павло ПИСАРЕНКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Екологія»

«1» вересня 2025 року

Анна ТАРАНЕНКО

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Екологія»

протокол від «1» вересня 2025 року № 1

Марина ГАЛИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	165
Кількість кредитів	5,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	101Еколбд_23
Семестр	5
Лекції (годин)	28
Практичні (семінарські) (годин)	28
Лабораторні (годин)	-
Самостійна робота (годин)	109
в т. ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (годин)	-
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати у майбутніх фахівців систему умінь та компетенцій для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля антропогенної діяльності, запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: «Екологія людини», «Ландшафтна екологія та ПЗФ», «Право (за фаховим спрямуванням)», «Моніторинг довкілля»

4. Компетентності:

загальні:

- Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

фахові:

- Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства
- Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю

- Здатність щодо використання системного підходу при розробці заходів щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей

5. Програмні результати навчання

ПРН 9. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН 16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природнозаповідного фонду та екологічної мережі.

ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля

ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та екологоекономічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 9. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення	<i>Володіти навичками скринінгу та скопінгу для виявлення критичних точок впливу, які можуть спровокувати непередбачувані зміни в екосистемах. Уміти розробляти альтернативні варіанти реалізації проекту, оцінюючи їхню стійкість до екологічних викликів. Уміти вибирати оптимальні методи мінімізації негативного впливу на основі критеріїв екологічної ефективності та економічної доцільності. Уміти моделювати ймовірні сценарії розвитку аварійних ситуацій та розробляти заходи з їх ліквідації.</i>
ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів	<i>Володіти знаннями щодо процедури ОВД, її складових. сівозмін, ґрунтозахисного обробітку ґрунту. Володіти основними знаннями щодо оцінки за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які</i>

	виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності. <i>Аналізувати</i> причини та наслідки антропогенного впливу на компоненти довкілля планової діяльності.
ПРН 16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природнозаповідного фонду та екологічної мережі	<i>Уміти</i> визначати цільові групи стейкхолдерів, інтереси яких необхідно врахувати при створенні об'єктів ПЗФ або розбудові екомережі. <i>Володіти навичками</i> вибору оптимального формату комунікації залежно від рівня конфліктності та специфіки території. <i>Уміти</i> розробляти план слухань та доступні для розуміння неспеціалістів інформаційні матеріали. <i>Володіти навичками</i> обґрунтування цілісності екологічних коридорів у контексті територіального планування.
ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля	<i>Володіти основними знаннями</i> щодо зменшення антропогенного навантаження планової діяльності на навколишнє середовище. <i>Володіти основними знаннями</i> щодо здійснення післяпроектного моніторингу, оцінювання впливу планової діяльності та пропонувати практичні рішення для раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки при її реалізації. <i>Уміти аналізувати</i> об'єкти екологічного моніторингу. <i>Уміти здійснювати</i> еколого-токсикологічну оцінку екосистем. <i>Приймати обґрунтовані рішення</i> для забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку.
ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та еколого-економічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.	<i>Володіти основними знаннями</i> щодо екстернальних, кумулятивних ефектів, теоретичних аспектів регулювання викидів; розрахунку розсіювання забруднюючих речовин у атмосферному повітрі. <i>Володіти навичками</i> складання Повідомлення про планову діяльність та Звіту ОВД, зокрема розрахунку гранично допустимих викидів та скидів забруднюючих речовин, кількості утворення відходів, категорії небезпеки підприємства. <i>Знати</i> методику розрахунку економічного збитку за забруднення довкілля, екологічного ризику здоров'я населення, зокрема оцінки ризику впливу планованої діяльності на здоров'я людей та

	довкілля. <i>Здійснювати оцінку</i> можливого впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (за наявності – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний). <i>Аналізувати</i> альтернативи планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.
--	--

6.Методи навчання і викладання

Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. Наочні методи: ілюстрування. Практичні методи: практичні роботи, робота з науковою літературою (конспектування, тезування). Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. *Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля (ОВД). Види діяльності, що можуть мати значний вплив на довкілля. Передумови виникнення ОВД. Процедури екологічної експертизи та оцінки впливу на навколишнє середовище. Базові підґрунтя для проведення ОВД. Світовий та європейський досвід ОВД. Міжнародний та вітчизняний досвід вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем. Директиви 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище. Конвенція Європейської економічної комісії ООН про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті. Основні суб'єкти оцінки. Уповноважені органи влади, що приймають участь в процедурі оцінки. Розмежування повноважень між центральним та територіальними органами влади в процесі ОВД. Засоби та технології, що використовуються для інформаційного забезпечення заходів із оцінки впливу на довкілля. Оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і вибір шляхів їх вирішення. Категорії планованої діяльності. Вплив процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та екологічні ризики, пов'язані з виробничою діяльністю. Вимоги до використання основних принципів екологічного управління, поводження з відходами виробництва та споживання, оцінки поточного стану навколишнього середовища, а також до заходів, спрямованих на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.*

Особливості проведення ОВД при сільськогосподарському та лісogосподарському освоєнні земель, на територіях та об'єктах природнозаповідного фонду чи в їх охоронних зонах. Терміни та етапи проведення процедури оцінки впливу. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту ОВД. Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД. Уповноважені підрозділи Міндовкілля України відповідальні за надання консультацій щодо підготовки звіту із ОВД. Розподіл повноважень та сфери компетенцій щодо проведення ОВД для видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля. Обрання методик та вихідних даних для оцінки впливу на окремі компоненти довкілля.

Тема 2. Етапи здійснення процедури ОВД. Процедури публічності та збору інформації при проведенні ОВД. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля. Визначення альтернатив планованої діяльності. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення. Скоупінг в процедурі оцінки впливу на довкілля. Роль та місце скоупінгу. Переваги проходження етапу скоупінгу. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля.

Тема 3. Повідомлення про планову діяльність. Звіт з оцінки впливу на довкілля. Структура Звіту. Післяпроектний моніторинг. Правове регулювання лісокористування землекористування. Правові засади використання рекреаційних можливостей лісів та сільськогосподарських угідь. Громадське обговорення Звіту з ОВД. Роль уповноваженого органу в проведенні процедури громадського обговорення. Оголошення про початок громадського обговорення. Проведення громадських слухань. Звіт про громадське обговорення. Врахування пропозицій і зауважень громадськості. Строки розгляду звіту із ОВД та підготовки висновку із оцінки впливу на довкілля уповноваженим органом. Консультації із державними органами. Обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки.

Тема 4. Висновок з оцінки впливу на довкілля. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності. Відмова у видачі висновку. Оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку. Випадки видачі висновків із оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності. Випадки скасування висновків з ОВД. Врахування зауважень і пропозицій громадськості у висновку із ОВД.

Тема 5. Завершальна стадія процедури ОВД. Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД. Вимоги проведення додаткової оцінки впливу на довкілля. Зміст програм післяпроектного моніторингу. Відмінності між висновками державної екологічної експертизи та висновками із ОВД. Системи екологічної оцінки. СЕО документів державного планування. Пропозиції і зауваження громадськості на етапі скоупінгу. Пропозиції і зауваження громадськості до звіту з СЕО ДДП.

Тема 6. Методи прогнозування, що використовувалися для оцінки впливу на довкілля. Оцінка ризиків здоров'ю населення. Математичні та розрахункові методи, що використовуються при розробці ОВД для оцінки поточного стану довкілля, та

прогнозування альтернативних сценаріїв. Оцінка екологічного ризику. Оцінка збитку за забруднення.

Тема 7. Експертні методи, що використовуються при проведенні ОВД. Сценарійні, бальні підходи при проведенні ОВД. SWOT- аналіз альтернативних сценаріїв. Роль лабораторних досліджень стану довкілля при проведенні ОВД.

Тема 8. Моніторинг та контроль впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу. План післяпроектного моніторингу. Етапи та процедура проведення післяпроектного моніторингу. Лабораторні дослідження при здійсненні післяпроектного моніторингу.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	С.р.
Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля (ОВД). Види діяльності, що можуть мати значний вплив на довкілля.	24	4	4	-
Тема 2. . Етапи здійснення процедури ОВД.	24	4	6	-
Тема 3. Повідомлення про планову діяльність. Звіт з оцінки впливу на довкілля	24	4	2	26
Тема 4. Висновок з оцінки впливу на довкілля.	26	4	6	27
Тема 5. Завершальна стадія процедури ОВД.	24	4	8	28
Тема 6. Методи прогнозування, що використовувалися для оцінки впливу на довкілля. Оцінка ризиків здоров'ю населення.	24	4	2	14
Тема 7. Експертні методи, що використовуються при проведенні ОВД.	24	2	-	-
Тема 8. Моніторинг та контроль впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу.	25	2	-	14
Усього годин	165	28	28	109

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля (ОВД). Види діяльності, що можуть мати значний вплив на довкілля.		
1	Аналіз європейського законодавства з питань оцінки впливу на довкілля	2
2	Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД	2
Тема 2 Етапи здійснення процедури ОВД.		
3	Ознайомлення з процедурою добровільного скоупінгу та її кроками.	2
Тема 3. Повідомлення про планову діяльність. Звіт з оцінки впливу на довкілля		
4	Підготовка та подання повідомлення про ОВД	4
Тема 4. Висновок з оцінки впливу на довкілля.		
5	Ознайомлення зі структурою Звіту з ОВД. Визначення обсягу досліджень та	2

	рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД	
Тема 5. Завершальна стадія процедури ОВД		
6	Громадське обговорення в структурі ОВД	2
7	Структура висновку з ОВД. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності.	2
Тема 6. Методи прогнозування, що використовувалися для оцінки впливу на довкілля. Оцінка ризиків зджорів'ю населення.		
8	Здійснення оцінки альтернативних варіантів планованої діяльності.	2
Тема 7. Експектні методи, що використовуються при проведенні ОВД.		
9	Ознайомлення з процедурою оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку.	4
Тема 8. Моніторинг та контроль впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу.		
10	Формулювання умов та процедура здійснення післяпроектного моніторингу	2
	Разом	24

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля (ОВД). Види діяльності, що можуть мати значний вплив на довкілля.		
1	Розмежування повноважень між центральним та територіальними органами влади в процесі ОВД. Засоби та технології, що використовуються для інформаційного забезпечення заходів із оцінки впливу на довкілля. Оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і вибір шляхів їх вирішення.	12
Тема 2. Етапи здійснення процедури ОВД.		
2	Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля	12
Тема 3. Повідомлення про планову діяльність. Звіт з оцінки впливу на довкілля		
3	Вивчення тексту різних звітів із оцінки впливу на довкілля. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля.	12
Тема 4. Висновок з оцінки впливу на довкілля.		
4	Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності.	12
Тема 5. Завершальна стадія процедури ОВД		
5	Обрання методик та вихідних даних для оцінки впливу на окремі компоненти довкілля.	11
Тема 6. Методи прогнозування, що використовувалися для оцінки впливу на довкілля. Оцінка ризиків зджорів'ю населення.		
6	Оцінка екологічного ризику.	10
Тема 7. Експектні методи, що використовуються при проведенні ОВД.		
7	Проведення експертної оцінки при розробці ОВД.	10
Тема 8. Моніторинг та контроль впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу.		
8	Зміст програм післяпроектного моніторингу. Відмінності між висновками державної екологічної експертизи та висновками із ОВД. Стратегічна екологічна оцінка	10
	Разом	89

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» навчальним планом не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 9. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природнозаповідного фонду та екологічної мережі	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля/	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та екологоекономічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Опитування	
Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля (ОВД). Види діяльності, що можуть мати значний	3	-	30	3

<i>вплив на довкілля.</i>				
Тема 2. . Етапи здійснення процедури ОВД.	6	-		6
Тема 3. Повідомлення про планову діяльність. Звіт з оцінки впливу на довкілля	3	5		8
Тема 4. Висновок з оцінки впливу на довкілля.	9	5		14
Тема 5. Завершальна стадії процедури ОВД	6	5		11
Тема 6. Методи прогнозування, що використовувалися для оцінки впливу на довкілля. Оцінка ризиків здоров'ю населення.	3	2,5		5,5
Тема 7. Експертні методи, що використовуються при проведенні ОВД.	-	-		30
Тема 8. Моніторинг та контроль впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу.	-	2,5		2,5
Екзамен				20
Разом	30	20	30	100

**Шкала та критерії оцінювання
практичних занять:**

3	Завдання виконано повністю, правильно, глибоко проаналізовано, оформлено належним чином, без зауважень. Бездоганно володіє знаннями щодо процедури ОВД, її складових. На високому рівні здійснює аналіз причин та наслідків впливу планової діяльності на різних етапах її реалізації. На високому рівні здійснює оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності. На високому рівні розробляє план та здійснює післяпроектний моніторинг.
2	Завдання з практичних робіт повністю виконані на достатньому рівні, можливі незначні помилки або недоліки в аналізі чи оформленні. Має достатні знання процедури ОВД, її складових. На достатньому рівні здійснює аналіз причин та наслідків впливу планової діяльності на різних етапах її реалізації. На достатньому рівні здійснює оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності. На достатньому рівні розробляє план та здійснює післяпроектний моніторинг.
1	Завдання з практичних робіт повністю виконані на поверхневому рівні. Є суттєві помилки або неповне виконання завдання. Висновки поверхневі або недостатньо обґрунтовані. Частково здійснює оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності.
0	Завдання з практичних робіт не виконані, відсутні відповіді та активність на

	практичних заняттях, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
--	--

**Шкала та критерії оцінювання
самостійної роботи:**

2,5	Завдання із самостійної роботи виконані на високому рівні у формі презентації, доповіді, реферату. Здобувач вищої освіти уміє на високому рівні самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи. На високому рівні виявляє розуміння процедури ОВД та проходження її етапів, вміє оформляти повідомлення планової діяльності та Звіт ОВД згідно законодавства України. Має високий рівень знань особливостей розрахунку викидів та скидів, а також обсягу утворення відходів на різних етапах реалізації планової діяльності. Уміє складати план післяпроектного моніторингу. На високому рівні володіє навичками здійснення післяпроектного моніторингу планової діяльності.
1	Завдання із самостійної роботи виконані на достатньому рівні у формі презентації, доповіді, реферату. Здобувач вищої освіти уміє самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи. Виявляє достатнє розуміння процедури ОВД, її складових. Має базовий рівень знань особливостей написання Повідомлення планової діяльності та Звіту ОВД. Володіє базовими навичками здійснення післяпроектного моніторингу.
0	Завдання для самостійних робіт не виконані, відсутні представлення самостійно виконаної роботи, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

**Шкала та критерії оцінювання
опитування:**

5	Здобувачем надана повна відповідь на запитання в усній формі.
4	Здобувачем надана достатньо повна відповідь на запитання в усній формі, або повна відповідь з незначними неточностями.
3	Здобувачем надана неповна відповідь на запитання в усній формі.
1-2	Здобувачем надана коротка відповідь на запитання в усній формі із суттєвими помилками.

Примітка: протягом вивчення дисципліни проводиться 6 опитувань після вивченої теми. Загальна максимальна сума балів за опитування складає **30 балів**.

**Шкала та критерії оцінювання
екзамену**

Теоретичне питання № 1	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхневе засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів

		навчання.
	4	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Теоретичне питання № 2	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3-4	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхневе засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Теоретичне питання № 3	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3-4	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхневе засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Всього (максимальна)	20	

13. Політика навчальної дисципліни

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять із метою перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, підготовленості до виконання конкретних завдань і виконання самостійної роботи. *Семестровий контроль* проводиться у формі екзамену за розкладом згідно з графіком навчального процесу. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання (59 балів) на дату семестрового контролю. Здобувачу вищої освіти, який одержав під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю оцінку F за ЄКТС, проходить повторне вивчення навчальної дисципліни за індивідуальною програмою. *Повторне проходження контрольного заходу* для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту, за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною. Повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз із дозволу першого проректора на підставі заяви здобувача вищої освіти. Кількість навчальних дисциплін, які можна перездати здобувачу вищої освіти за весь період навчання, не повинна перевищувати чотирьох. Оцінка, отримана під час перездачі, є остаточною і не підлягає оскарженню.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **дотримуватись академічної доброчесності**, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у *неформальній та інформальній освіті* (платформи Coursera, Prometheus та ін.). Визнання та перезарахування результатів неформального навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату).

Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти *має право оскаржити результати контрольних заходів*. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційною комісією. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента і не змінюється; – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Pysarenko, P., Samojlik, M., Taranenko, A., Horobets, M., Filonenko, S. Monitoring of Municipal Solid Waste Landfill Impact on Environment in Poltava Region, Ukraine. Ecological Engineering and Environmental Technology, 2022, 23(5), P. 54–60. <http://www.jeeng.net/Impact-of-Municipal-Solid-Waste-Landfill-on-Environment-a-Case-Study,89664,0,2.html>
2. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
3. Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>
4. Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля»
5. Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля»
6. Алексеева Є. Оцінка впливу на довкілля: Міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи. Київ 2018. 141 с.

7. Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства
https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/pdf/metodichni_rekomendacii_z_rozrob-3-476500.pdf
8. Методичні рекомендації з підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля для видів діяльності у галузі видобування корисних копалин
<https://eia.menr.gov.ua/upload/files/ioj0LU8g02.pdf>
9. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15 березня 2021 року № 193 Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звітів з оцінки впливу на довкілля.
10. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля
https://commission.europa.eu/index_en
11. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Видавництво «Компанія «Манускрипт»» Львів, 2019. 128 с.
12. Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля <https://eia.menr.gov.ua/>

Допоміжні:

1. Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>
2. International Association for Impact Assessment <https://iaia.org/resources/>
3. Espoo Convention <https://unece.org/info/Environment-Policy/Environmental-assessment/pub/21618>
4. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000.
5. Яцик А.В. Екологічна безпека України. – К.: Генеза, 2001. – 216.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
2. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
3. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>.
4. http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Scoping_final.pdf.
5. <http://www.menr.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.
6. <http://www.unep.org> – Програма ООН з навколишнього середовища.
7. <http://www.eco-forum.org> – Сайт Європейського екофоруму.
8. <http://www.ecoleague.net> – Сайт Всеукраїнської екологічної ліги.